

290. Vik, Hammarby sn.

Litteratur: B 1129, L 425. J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 177 f.; UFT h. 5 (1876), s. 10.

Avbildning: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 1129).

Fragmentet, som länge varit försvunnet, låg enligt Peringskiöld i närheten av U 289. I *Monumenta* 3 omtalar han nämligen, att »den Andra Gärdsbacken i Wijk, wid Wikebo tät, i Hammarby Sochn, visar oss nogre sönderslagne *Monumenter*, ibland hwilka allenast den större Runestenen är nogorlunda til Skrifften behollen». Längre fram, i samband med sin behandling av inskriften U 289, påpekar Peringskiöld: »Att några särskilte Stenar warit fordom till ähra och åminnelse upreeste effter denna Holmger, visar oss ordet **Stina**, af hwilka hoosfogade afbrott uthan twifwel qwarlemnade äre». Med dessa »hoosfogade afbrott» åsyftar Peringskiöld de två fragment (U 290 och 291), som ha avbildats på samma träsnitt som U 289, se fig. 296.

Inskrift (enligt Hadorph och Helgonius):

uk × kj (i annan slinga:) f...
5

Till läsningen: 1 u har förlorat hst. Efter 5 f två tecken, som sannolikt återge skadade runor. Det sista ser ut som ett, i förhållande till f, upp och nedvänt r.

291. Vik, Hammarby sn.

Pl. 181.

Litteratur: B 1129, L 426. J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 177 f.; UFT h. 5 (1876), s. 10.

Äldre avbildning: Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 1129).

Fragmentet ligger 20 m. S om dörren till huvudbyggnaden, vid en liten gång i planteringen. Fragmentet låg vid J. Peringskiölds besök vid sidan av U 290, se ovan och fig. 296.

Röd granit. 0,37 × 0,45 m.

Ristning finnes endast i fragmentets kant. Enligt uppgift av gårdsägaren har ristningen skadats av lekande barn.

Inskrift:

ri - - -
5

Till läsningen: Av runan 4 återstår endast nedre hälften, men i kanten av en flagring kan man möjligen se spår av bst till ett a. Därefter en tydlig hst (5). — Hadorph och Helgonius: **rain**.

Huruvida detta fragment är en del av samma runsten som det föregående, U 290, är ovisst. Icke heller kan numera avgöras, om dessa båda fragment tillsammans med U 289 ha utgjort ett monument, såsom Peringskiöld antagit. Att fragmenten icke ha utgjort delar av U 289, är däremot säkert.

292. Stora Vilunda, Hammarby sn.

Pl. 182.

Litteratur: D 2: 88. H. O. H. Hildebrand, Skrivelse till VHAAkad. den 24/7 1866; UFT h. 5 (1876), s. 11; E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA).

Fragmentet står lutat mot ett träd, 3 m. från mangårdsbyggnadens sydvästra hörn. Första gången fragmentet omnämnes är i en skrivelse till Akademien från H. Hildebrand år 1866, i vilken han uppger sig ha funnit det i juli s. å.: »... dessutom påträffade jag en ny runsten vid Vilunda.» Senare i samma skrivelse omtalar Hildebrand, att den »nyfunna stenen vid Stora Vilunda låg i ett dike alldeles invid magasinshuset. Den upptogs, för att jag skulle kunna afteckna den.» Gårdsägaren »lofvade att resa den å en skyddad plats i den bredvidliggande trädgården». I *Sveriges runurkunder* omtalar Dybeck fragmentet på följande sätt: »Detta runstensstycke af fin sandsten, som jag fann vid grunden till ett uthus, står nu på en lämplig stengrund i Vilunda trädgård.»

Brate skriver om stenen 1903: »Enligt en gammal tradition skall runstenen hafva stått på en bergbacke väster om Vilunda mangårdsbyggnad och tätt invid. Borgmästar Ulrichs flyttade den till en terrass framför byggnaden. När denna ombyggdes, lades stenen in i källarmuren, under det ställets ägare, patron Svensk, var frånvarande men togs vid hans återkomst åter ut och ligger nu vid byggnadens östra ända men skall läggas upp på en gräsbeväxt kulle litet längre åt öster, där den kan anses fredad.»

Rödaktig sandsten. Höjd 0,65 m., bredd (nedtill) 0,67 m.

Inskrift:

... kapfari · litu · rai - ... luha · fapur ...

5 10 15 20

...fari letu ræisa ... luga, faður ...

»...fari läto resa [stenen efter Fu]lluge(?), [sin] fader ...»

Till läsningen: Före 1 **k** är ristningsytan ojämn och visar inga säkra spår av runor. Efter 1 **k** finnes, lågt i slingan, en fördjupning, som sannolikt ej är huggen. I 3 **p** utgår från den punkt, där bst kröker, en fördjupning; den är ej huggen. I 4 **f** når undre bst ej ramlinjen. I 10 **t** har högra bst svängd form. Av runan 15 **s** synas endast svaga spår i flagringens kant. — Dybeck: Före 1 **k** läses ett **u**; sk efter 1 **k**; efter 24 **r** finnas i texten två runor **a** och **o**, vilka emellertid icke återfinnas på bilden. De ha säkerligen genom ett misstag kommit in på det förra stället. I texten kommenterar Dybeck läsningen: »I följd af en liten spricka har första **p** en viss likhet med **ṛ**. Kännestreck till ordets förra **ṛ** är så kort, att runan kunde tagas för **ṛ**.» — Brate: »Inskriftens två första runor äro så skadade, att de knappt kunna läsas. Det första med utseende af ristning ser ut som ett snedt kors af smala linier; öfre och nedre vinkeln äro nästan för spetsiga för kst till **h** och någon staf är icke synlig. Det är möjligt, att blott det åt höger lutande strecket är lemning af en ristning och har utgjort kst till **a** i **auk** som inskriftens första ord, då det sannolikt icke är skiljetecken, enär öfriga skiljetecken i inskriften äro punkter i form af lodräta sträck med bred botten. R. 2 läses af Dybeck som **u**, stafven är synlig och kst nedre del; läsningen **u** är kanske sannolikast, om ock **r** skulle kunna vara möjligt. R. 3 är fullt tydligt **k**, sannolikt följdt af skiljetecken, som dock är tämligen litet. Något otydligt är ock skiljetecknet efter namnet **apfari**, men den öfriga inskriften är fullt tydlig. Dock äro kst i **f** i **fapur** nästan omärkliga.»

Inskriftens båda namn äro skadade och kunna icke suppleras med någon säkerhet. Det första namnet har slutat på *-fari* och sålunda varit av samma typ som *Nattfari*, *Æistfari*, *Grikkfari* o. s. v. Det andra namnet kan ha varit *Fullugi* eller *Illugi*. Om dessa båda namn se U 41.

Ristningen har med all sannolikhet utförts av Öpir.